

Spaanse taal

Landsexamen **vsbo-TKL**

Programma van toetsing en afsluiting

2026

Inhoudsopgave

Opzet van het examen	3
Het examenprogramma	3
Beschrijving van de examenstof	3
Het centraal examen	3
Het commissie-examen	3
Toelichting bij de onderdelen van het mondelinge commissie-examen.....	4
Inzenden lijst gelezen werken	6
De beoordeling van het commissie-examen	7
Het eindcijfer	7
Het sectorwerkstuk	7
Bijlage 1 Voorbeeld literatuurlijst	8
Bijlage 2 Voorbeeld uitwerking literatuurlijst	9
Bijlage 3 Beoordelingsmodel-criteria mondeling commissie-examen.....	10
Bijlage 4 Voorblad	11
Bijlage 5 Beoordelingsmodel-Criteria mondeling commissie-examen.....	12
Bijlage 6 De eindtermen	13
Bijlage 7 Hulpmiddelen	21
Bijlage 8 Tips	22

Spaanse taal vsbo-TKL

Opzet van het examen

Het examen bestaat uit een centraal examen en een commissie-examen.

Het centraal examen bestaat uit een schriftelijk examen van 150 minuten over leesvaardigheid.

Het commissie-examen bestaat uit een schriftelijke toets schrijfvaardigheid van 120 minuten, een luister- en kijktoets van 50 minuten en een mondeling examen van 35 minuten.

Het examenprogramma

Spaanse taal		centraal examen	commissie-examen
MVT/K/1	Oriëntatie op leren en werken		X
MVT/K/2	Basisvaardigheden		X
MVT/K/3	Leervaardigheden in het vak Spaans	X	X
MVT/K/4	Leesvaardigheid	X	X
MVT/K/5	Luister- en kijkvaardigheid		X
MVT/K/6	Gespreksvaardigheid		X
MVT/K/7	Schrijfvaardigheid		X
MVT/V/3	Kennis van land en samenleving	X	X
MVT/V/4	Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie		X
MVT/V/5	Vaardigheden in samenhang	X	X

Beschrijving van de examenstof

Een beschrijving van de eindtermen is te vinden in bijlage 6.

Het centraal examen (CE)

Leesvaardigheid: Het uitvoeren van een leesopdracht: het betreft de exameneenheden MVT/K/3, MVT/K/4 en MVT/V/5.

De beoordeling voor de leesopdracht bepaalt het cijfer voor het centraal examen.

Er mag gebruik gemaakt worden van een woordenboek Nederlands-Spaans en Spaans-Nederlands.

Het commissie-examen (CIE)

Het commissie-examen bestaat uit drie onderdelen.

1. De schriftelijke toets schrijfvaardigheid:

De schriftelijke toets wordt afgenomen in de maand februari van het desbetreffende examenjaar. De schriftelijke toets betreft de exameneenheden MVT/K/7, MVT/V/3 en MVT/V/5. Bij de schriftelijke toets worden opdrachten gegeven waarbij de kandidaat gevraagd kan worden een eenvoudige brief in de toeristische sfeer te kunnen schrijven. Ook behoort een opdracht voor een meer persoonlijke brief tot de mogelijkheden. Uiteraard kan van de kandidaat verwacht worden dat hij een goed e-mailbericht kan schrijven.

2. De luister- en kijkvaardigheidstoets:

Het onderdeel luistervaardigheid wordt apart, schriftelijk, getoetst en wel aan de hand van de kijk- en luistertoets van 50 min.

Deze toets wordt afgenomen in de maand maart van het desbetreffende examenjaar.

3. Het mondelinge examen

Het commissie-examen bestaat uit een mondeling examen van 35 minuten.

Bij het mondelinge examen wordt aandacht besteed aan:

- a. Alle exameneenheden van het examenprogramma met uitzondering van MVT/K/7, schrijfvaardigheid.
 - Van de teksten moet de kandidaat aan kunnen geven wat hij hiervan vindt.
 - Het gesprek over gelezen teksten wordt in het Spaans gevoerd, ter keuze van de kandidaat. Als de kandidaat kiest voor afname in het Spaans, worden de vragen het Spaans gesteld en moeten alle antwoorden in het Spaans gegeven worden. Wanneer gekozen wordt voor afname in de Nederlandse taal wordt ook onderzocht of relevante kernbegrippen/sleutelwoorden in het Spaans als dan niet bekend zijn.
- b. Kennis van gelezen werken MVT/K/4 en MVT/V/3 t/m MVT/V/5:
 - De kandidaat dient tenminste **zes titels** van uiteenlopende aard gelezen te hebben.
 - Samen dienen deze titels betrekking te hebben op tenminste **360 pagina's** tekst.
 - **Drie titels** dienen betrekking te hebben op teksten in verhaalvorm, **twee bijdragen** dienen de vorm te hebben van een artikel en **één titel** dient een songtekst te zijn.
 - De kandidaat dient de boekenlijst, betreffende artikelen en songtekst in tweevoud in te leveren.
 - De kandidaat dient een exemplaar zelf mee te nemen naar het examen.

Toelichting bij de onderdelen van het mondelinge commissie-examen:

Ad a. Basisvaardigheden

Over één van de onderwerpen (teksten, plaatjes), die de kandidaat gedurende 20 minuten voorafgaand aan het mondelinge examen heeft ingezien en er één heeft uitgekozen, wordt met de kandidaat een gesprek gevoerd.

Daarbij kunnen vragen gesteld worden over:

MVT/K/1: Oriëntatie op leren en werken

Bijvoorbeeld:

- wat zijn de interesses en ervaringen van de kandidaat met leren en werken?
- wat zijn de sterke en wat de zwakke punten van de kandidaat bij het leren en werken?
- in welke moderne vreemde talen is de kandidaat geïnteresseerd?
- wat is het belang van moderne vreemde talen bij internationale contacten en heeft de kandidaat daar ervaring mee?
- wat is het belang van moderne vreemde talen in verband met het functioneren in een beroep?

MVT/K/2: Basisvaardigheden

Bijvoorbeeld:

- heeft de kandidaat ervaring met het maken van een planning voor het uitvoeren van een opdracht?
- kan de kandidaat met een computer gegevens opslaan en hoe?
- kan de kandidaat een e-mail verzenden?
- informatie op waarde schatten (bijv. naar aanleiding van de tekst of plaatjes, die de kandidaat voor aanvang van het examen heeft ingezien)?
- een eigen standpunt innemen en verwoorden?

MVT/K/3: Leervaardigheden

Bijvoorbeeld:

- strategieën kiezen en hanteren die zijn afgestemd op het bereiken van verschillende lees-, schrijf-, spreek-, luister- en kijkdoelen?
- kan de kandidaat informatie afleiden uit de context (als de eigen taal- en communicatieve vaardigheid te kort schiet)?
- kan de kandidaat niet/verbale middelen gebruiken?
- heeft de kandidaat kennis van het betreffende land en samenleving en kan hij deze kennis toepassen bij het herkennen van cultuuruitingen?

MVT/V/3: kennis van land en samenleving:

Bijvoorbeeld:

- kan de kandidaat cultuuruitingen herkennen en interpreteren die specifiek zijn voor het taalgebied of daarmee in relatie staan?
- kan de kandidaat iets vertellen over de economische betrekkingen tussen Nederland en een belangrijk land van de doeltaal?
- kan de kandidaat iets vertellen over bepaalde regio's?
- kan de kandidaat iets vertellen over de beleving van de vrije tijd in een belangrijk land van de doeltaal?

MVT/V/5: vaardigheden in samenhang

De kandidaat dient de vaardigheden van de kerndelen in samenhang te kunnen hanteren.

MVT/K/6: gespreksvaardigheid

Bijvoorbeeld:

- kan de kandidaat van de bestudeerde tekst of plaatjes informatie geven?
- kan de kandidaat naar aanleiding van de bestudeerde tekst of plaatjes een mening geven?
- kan de kandidaat een gebeurtenis uit het verleden of in de toekomst vertellen?

Ad b. Kennis van gelezen werken MVT/K/4:

De kandidaat dient tenminste 360 pagina's tekst te hebben gelezen.

Samen 6 werken.

3 titels dienen betrekking te hebben op teksten in verhaalvorm (3 boeken);

2 artikelen;

1 songtekst of gedicht.

De kandidaat dient een eigen mening te kunnen geven over de teksten, artikelen en songtekst/ gedicht.

- Het gesprek over de gelezen werken wordt in het Spaans gevoerd.
De nadruk ligt op het navertellen van de inhoud van de boeken en artikelen. Verder kan ter sprake komen: genre, thema, plaats, ruimte en tijd, de verhaallijn, personen, eigen mening enz.
- Van de gelezen werken moet een **samenvatting** ingediend worden.

De literatuurlijst dient per gelezen werk het volgende te bevatten:

1. de schrijver
2. de titel
3. het jaar van eerste publicatie
4. het aantal bladzijden
5. een samenvatting, in het Spaans, van **200 - 300** woorden

De werken dienen in chronologische volgorde te worden vermeld.

Tijdens het mondeling examen worden vragen gesteld over de gelezen werken.

De vragen n.a.v. de gelezen werken kunnen, naast het navertellen van de inhoud van de boeken en artikelen, betrekking hebben op:

- de auteur
- het genre
- inhoud
- titel (eventueel ondertitel)
- thema
- perspectief
- plaats van handeling
- tijd en ruimte
- de personages
- de verhaallijn
- eigen mening

De kandidaat dient een exemplaar van zijn literatuurlijst inclusief de gedichten of songteksten mee te nemen naar het examen.

Voor meer details over deze kerndelen en over het vereiste niveau (kwaliteit van de uitvoering): zie de beschrijving van de eindtermen in bijlage 6.

In bijlage 1 is een voorbeeld literatuurlijst opgenomen en in bijlage 2 een voorbeeld uitwerking van een literatuurlijst.

In bijlage 3 is het beoordelingsmodel van het commissie-examen opgenomen.

Inzenden lijst gelezen werken

De literatuurlijst, artikelen en songtekst + samenvatting en de authenticiteitsverklaring moeten in tweevoud (2 exemplaren) **uiterlijk 20 januari 2026** worden ingeleverd bij het ETE, aan de landsexamencommissie vhvs.

NB De stukken dienen op papier te worden aangeleverd. In digitale vorm ingediende stukken wordt niet geaccepteerd.

Uiterlijke datum om eventueel gecorrigeerde stukken in te leveren is **19 februari 2026**.

Van werkstukken die het ETE ontvangt, krijgt de kandidaat een ontvangstbevestiging. Het werkstuk moet persoonlijk worden ingeleverd.

Verder beoordeelt de examencommissie of de stukken voldoen aan de formeel gestelde eisen, dat wil zeggen dat bijvoorbeeld wordt gecontroleerd of de lijst aan de literaire eisen voldoet. Indien de stukken niet aan de basiseisen voldoen, ontvangt de kandidaat een bericht daarover. De gecorrigeerde stukken dienen dan op uiterlijk **27 januari 2026** te worden ingeleverd.

Als de kandidaat voor een vak in het geheel geen lijst instuurt of als de ingeleverde stukken niet aan de basiseisen voldoen, krijgt hij een afwijzingsbrief waarin staat dat hij voor dat vak niet wordt opgeroepen voor het commissie- en centraal examen.

De beoordeling van het commissie-examen

Voor de schriftelijke toets worden twee deelcijfer gegeven:

deelcijfer a: Schrijfvaardigheid

deelcijfer b: Kijk- luistervaardigheid

Voor het mondelinge examen worden twee deelcijfers gegeven:

deelcijfer c: voor de gespreksvaardigheid inclusief uitspraak en basisvaardigheden

deelcijfer d: voor de kennis van bestudeerde werken

Het cijfer voor het commissie-examen wordt als volgt berekend:

cijfer CIE = $(2a + 2b + 2c + 1d) / 7$ (afgerond op 1 decimaal)

Het eindcijfer

Het eindcijfer wordt als volgt berekend:

eindcijfer = $(\text{het cijfer CE} + \text{het cijfer CIE}) / 2$ (afgerond op een geheel getal)

Het sectorwerkstuk

Het sectorwerkstuk kan mede vanuit het vak Spaans worden ingevuld. Door het sectorwerkstuk vindt dan toetsing plaats van de exameneenheid MVT/V/4:

‘verwerven, verwerken en verstrekken van informatie’.

Indien de kandidaat het sectorwerkstuk mede vanuit het vak Spaans invult, kan hij er voor kiezen het werkstuk in het Spaans of in het Nederlands te schrijven.

Bijlage 1 Voorbeeld literatuurlijst

Titel	Schrijver
Marcelino Pan y vino	José María Sánchez-Silva
Las inquietudes de Shanti Andía	Pío Baroja
Tristana	Benito Pérez Galdós
Lazarillo de Tormes	Francisco García Pavón
Las hermanas coloradas	Francisco García Pavón
Don Quijote de la Mancha (parte 1 y 2)	Miguel de Cervantes
El beso	Gustavo Adolfo Bequer
El amor en tiempos de cólera	Gabriel García Márquez
La casa de los espíritus	Isabel Allende
El ladrón de guantes negro (Hotel Veramar)	Dolores Soler-Espiauba
Mas se perdió en Cuba	Dolores Soler-Espiauba
¿Eres tú, María?	L. Miguel y N. Sans
Lola Lago detective	Verschillende schrijvers (serie)
Una chaqueta olvidada	Ch. Garcés y J.P. Nauta

Bijlage 2 Voorbeeld uitwerking literatuurlijst

Nr.	Outor	Título	Género	Año	Cantidad de página
1.	Gabriel, Garía Márquez	El amor en tiempos de cólera	novela		

Bijlage 3 Beoordelingsmodel-criteria mondeling commissie-examen

Beoordelingsmodel Spreek- en gespreksvaardigheid				
		Score:		
Kandidaat: Examennummer: Examinatoren: Datum:		6=2	12=4,5	18=6,5
		7=2,5	13=5	19=7
		8=3	14=5	20=7
		9=3,5	15=5,5	21=7,5
		10=4	16=6	22=8
		11=4	17=6	23=8
		24=8,5	25=9	26=9
		27=9,5	28=10	

Vaardigheid:		Score
Volledigheid/ Effectiviteit (Precisión)	2-4: Voldoet niet aan de opdracht en/of laat belangrijke punten achterwege	
	5-6: Laat enkele details/dingen achterwege	
	7-8: Voldoet vrijwel compleet aan de opdracht	
Spreekgemak (Fluidez)	2-4: Denkt voortdurend lang na over formuleringen. Regelmatig onnatuurlijke haperingen.	
	5-6: Incidenteel onnatuurlijke haperingen.	
	7-8: Spreekt vlot en vrijwel zonder aarzelingen/onnatuurlijke haperingen.	
Uitspraak (Pronunciación)	2:- Slecht/matig: af en toe storend en/of belemmerend voor communicatie	
	3:- Redelijk: intonatie zeker niet altijd correct	
	4:- Vrijwel goed: zowel klanken, klemtonen als intonatie	
Communicatie (Coherencia)	2-4: De boodschap komt niet of in geringe mate over.	
	5-6: De boodschap komt grotendeels over (af en toe moeilijk te begrijpen)	
	7-8: De boodschap komt vrijwel geheel over (begrijpelijk)	
Totaalscore:		

Bijlage 4 Voorblad

Spaanse taal
landsexamen vsbo-TKL
(inzenden uiterlijk 20 januari 2026)

Leesdossier
en lijst van gelezen werken

Gegevens kandidaat

Examenummer: _____

Naam: _____

Adres: _____

Bijlage 5 Beoordelingsmodel-criteria mondeling commissie-examen

Beoordelingsmodel Leesdossier/Literatuur				
Kandidaat: _____ Examennummer: _____ _____ Datum: _____ _____ Examinatoren: _____			Score: $\frac{\text{Behaalde score} \times 9}{\text{Maximaal te behalen score}} + 1$	
Nr.	Criteria	max. score	score	Opmerkingen
	Formele eisen: * Boekenlijst: - authenticiteitsverklaring - aantal werken en soort voldoet - aantal pagina's voldoet - boekenlijstbeschrijving voldoet: schrijver, titel, jaar 1e publicatie, aantal pagina, samenvatting, chronologische volgorde - aantal woorden samenvatting 200-300 voldoet Leesdossier: - formaat-lay-out - auteur - titel - ondertitel - genre - jaar van verschijnen, 1e druk - aantal pagina's - gelezen (datum) - ik heb dit boek gelezen omdat - verwachtingen vooraf - verhaalverslag	Ja		
1	Titel	1		
2	Auteur	1		
3	Hoofdperso(o)n(en)	2		
4	Genre	1		
5	Plaats van handeling	2		
6	Thema	1		
7	Tijd en ruimte	2		
8	Perspectief	1		
9	Korte inhoud	5		
10	Beschrijf de passage die het meeste indruk heeft gemaakt	3		
11	Eigen mening	3		
12	Kan relatie aangeven tussen het fictiewerk en werkelijkheid	5		
13	Hoe lost hoofdpersoon probleem/ problemen op, waarmee hij	5		

	geconfronteerd raakt.			
Totaal te behalen / behaalde punten		32		

*** Indien de boekenlijst/het leesdossier niet aan de formele eisen voldoet v.w.b. het aantal werken, authenticiteitsverklaring, aantal pagina's, aantal woorden enz. wordt de kandidaat voor het betreffende examenvak afgewezen. Aan alle eisen moet zijn voldaan.**

Bijlage 6 De eindtermen

MVT/K/1 Oriëntatie op leren en werken

De kandidaat kan zich oriënteren op de eigen loopbaan. De kandidaat kan

- 1 zich bewust worden van de eigen achtergrond, interesses, motivatie, sterke en zwakke punten door terug te kijken op eigen ervaringen en deze schriftelijk, mondeling en/of beeldend weer te geven
- 2 de eigen mogelijkheden en interesses in moderne vreemde talen verwoorden in het licht van vervolgstudie, beroepen en maatschappelijk functioneren
- 3 de rol en het belang aangeven van moderne vreemde talen in internationale contacten
- 4 de rol en het belang aangeven van kennis van moderne vreemde talen in verschillende arbeidsgebieden en werksoorten
- 5 de eigen interesse en affiniteit verwoorden met bepaalde arbeidsgebieden, werksoorten, functies en opleidingen
- 6 onderzoeksvaardigheden, keuzevaardigheden, reflectievaardigheden en sociaal-communicatieve vaardigheden inzetten ten behoeve van het eigen keuzeproces
- 7 eigen waarden en normen verwoorden ten aanzien van betaalde en onbetaalde arbeid en zorgtaken
- 8 de betekenis verwoorden van een mogelijke arbeidsrol voor zichzelf en anderen.

MVT/K/2 Basisvaardigheden

De kandidaat beheerst een aantal basisvaardigheden.

De kandidaat kan

- 1 zelfstandig leren en werken
 - een aanpak kiezen voor het uitvoeren van een opdracht
 - een planning maken
 - het eigen werk organiseren en op methodische wijze uitvoeren
 - de voortgang van het eigen werk bewaken
 - een eenvoudige product- en procesevaluatie maken
- 2 werken met informatie- en communicatietechnologie
 - teksten maken en bewerken
 - gegevens opslaan
 - berekeningen uitvoeren
 - zoeksystemen gebruiken
 - communiceren via e-mail
- 3 de Spaanse taal functioneel gebruiken
 - teksten begrijpend lezen en beluisteren
 - eenvoudige schriftelijke teksten produceren in correct Spaans
 - in gesprekken passende verbale en non-verbale middelen kiezen
 - zich in uiteenlopende taalsituaties gepast presenteren
- 4 vaardig omgaan met verbale en cijfermatige informatie
 - bronnen gebruiken
 - . vraaggesprekken
 - . boeken en ander schriftelijk materiaal
 - . audiovisuele bronnen
 - . geautomatiseerde gegevensbestanden
 - informatie op waarde schatten, kiezen en ordenen
 - informatie bewerken:
 - . samenvatten
 - . tabel opstellen
 - . grafiek tekenen

- 5 in het leer- en werkproces adequaat omgaan met zichzelf en anderen
 - sociale conventies in acht nemen
 - overleggen en onderhandelen met anderen
 - taken verdelen
 - zich aan afspraken houden
 - rekening houden met anderen
 - kritiek geven en incasseren
 - een eigen standpunt innemen en verdedigen
 - samen met anderen werk uitvoeren en presenteren.

MVT/K/3 Leervaardigheden in de moderne vreemde talen

De kandidaat beheerst een aantal strategische vaardigheden die bijdragen tot de ontwikkeling van het eigen leervermogen.

De kandidaat kan

- 1 strategieën kiezen en hanteren die afgestemd zijn op het bereiken van verschillende lees-, schrijf-, spreek-, luister- en kijkdoelen
- 2 compenserende strategieën kiezen en hanteren wanneer de eigen taal- of communicatieve kennis tekort schiet
 - informatie afleiden uit de context
 - vragen naar de betekenis
 - inzetten van niet-verbale middelen
- 3 kennis van land en samenleving toepassen bij het herkennen van cultuuruitingen die specifiek zijn voor een taalgebied.

MVT/K/4 Leesvaardigheid

De kandidaat kan

- 1 aangeven of een tekst, gegeven een bepaalde informatiebehoefte, relevante informatie bevat en zo ja, welke
 - 2 de hoofdgedachte van een tekst dan wel van delen van een tekst aangeven
 - 3 de betekenis van belangrijke elementen van een tekst aangeven
 - 4 gegevens uit één of meer teksten met elkaar vergelijken en daaruit conclusies trekken
 - 5 verbanden tussen delen van een tekst herkennen en aangeven, zoals verwijzingen, voorbeelden, argumenten, conclusies of herhalingen
 - 6 gebruik maken van compenserende strategieën
 - het inzetten van voorkennis met betrekking tot tekstsoort en onderwerp
 - het gebruik maken van de redundantie van de tekst
 - het afleiden van de betekenis van woorden uit de context
 - het gebruik maken van visuele ondersteuning
 - het gebruik maken van een (elektronisch) woordenboek
- Het betreft bij deze eindtermen teksten als
- aanduidingen op openbare gebouwen en de openbare weg
 - gebruiksaanwijzingen
 - (delen van) folders
 - (delen van) reisgidsen
 - formulieren
 - advertenties
 - berichten of korte mededelingen
 - persoonlijke correspondentie
 - semi-formele correspondentie
 - informatieve artikelen uit kranten en tijdschriften van niet méér dan 400 woorden
 - informatieve artikelen uit kranten en tijdschriften van méér dan 400 woorden
 - verhalende, literaire of cultureel getinte teksten.

Tekstkenmerken

- De teksten zijn authentiek of gebaseerd op authentiek materiaal en kunnen enige kennis van land en samenleving vereisen.
- De tekstonderwerpen passen bij de ervarings- en belangstellingswereld en het ontwikkelingsniveau van de kandidaten. Zij zijn concreet en vertrouwd. Zij zijn geschreven voor een breed publiek. Bij de tekstkeuze is rekening gehouden met de variatie in culturele achtergrond tussen de kandidaten.
- De teksten kunnen visuele elementen ter ondersteuning van de inhoud bevatten, voorbeelden, herhalingen en andere vormen van redundantie.
- De teksten kunnen minder frequente woorden bevatten.

Voor het vak Spaans geldt tevens dat

- de teksten een eenvoudige opbouw kennen, expliciete informatie bevatten en uit korte zinnen bestaan;
- minder frequente woorden - indien belangrijk voor het begrip van de tekst - uit de tekst afleidbaar moeten zijn;
- de teksten een gemarkeerde opbouw kennen, en expliciete informatie bevatten en dat samengestelde zinnen kunnen voorkomen.

Conditie voor alle leerwegen

Naslagwerken, ook elektronische, mogen worden gebruikt, bijvoorbeeld om de betekenis van een sleutelwoord op te zoeken.

De kandidaat kan i.p.v. 6 wat langere titels ook 7 wat kortere, minder pagina's beslaande, fictionele en niet- fictionele, informatieve teksten van uiteenlopende aard lezen (mits aantal pagina's tenminste 360 is). Hij doet daarvan verslag in een leesdossier.

Het betreft hier voor alle leerwegen

- teksten op het gebied van hobby's, interesses of opleiding van de kandidaat
- aangepaste uitgaven van werken uit de (jeugd)literatuur.

MVT/K/5 Luister- en kijkvaardigheid

De kandidaat kan

- 1 gegeven een bepaalde informatiebehoefte, aangeven welke relevante informatie een gesproken tekst bevat
- 2 de hoofdgedachte van een gesproken tekst dan wel van delen van een gesproken tekst aangeven
- 3 de betekenis van belangrijke elementen van een gesproken tekst aangeven
- 4 op basis van het gehoorde anticiperen op het vervolg van een gesprek
- 5 gebruik maken van compenserende strategieën
 - het gebruik maken van de redundantie van de tekst
 - het afleiden van de betekenis van woorden uit de context
 - het gebruik maken van visuele ondersteuning.

Het betreft bij deze eindtermen luister- en kijksituaties als

- gesprekken
- interviews
- reportages
- nieuws- en weerberichten
- reclameboodschappen
- verkeersinformatie
- programma-aankondigingen
- aanwijzingen en instructies
- bekendmakingen via geluidssystemen op stations, vliegvelden

en in stadions. Tekstkenmerken

- De teksten zijn representatief voor authentiek taalgebruik, en kunnen enige kennis van land en samenleving vereisen

- De tekstonderwerpen passen bij de ervarings- en belangstellingswereld en het ontwikkelingsniveau van de kandidaten. Zij zijn concreet en vertrouwd. Zij zijn bedoeld voor een breed publiek. Er is rekening gehouden met de variatie in culturele achtergrond tussen de kandidaten
- Het taalgebruik kan regionaal, sociaal of individueel gekleurd zijn, maar er mag geen dialect worden gesproken
- De teksten kunnen ter ondersteuning van de inhoud visuele elementen, voorbeelden, herhalingen en andere vormen van redundantie bevatten.

Voor het vak Spaans geldt tevens dat

- de teksten een eenvoudige opbouw kennen, expliciete informatie bevatten, en dat er frequente woorden en korte zinnen worden gebruikt
- minder frequente woorden uit de tekst afleidbaar moeten zijn
- er in een laag tempo wordt gesproken
- de teksten een gemarkeerde opbouw kennen, expliciete informatie bevatten en dat samengestelde zinnen kunnen voorkomen
- in de teksten ook minder frequente woorden kunnen voorkomen, waarvan de betekenis niet uit de context kan worden afgeleid
- er in een aangepast tempo wordt gesproken.

MVT/K/6 Gespreksvaardigheid

De kandidaat kan

- 1 veel voorkomende mondelinge sociale omgangsvormen, zoals begroeten, zich verontschuldigen, bedanken, waarschuwen, juist interpreteren en zelf toepassen
- 2 informatie geven en vragen
- 3 naar een mening/oordeel vragen en een mening/oordeel geven
- 4 een persoon, object of gebeurtenis beschrijven
- 5 een gebeurtenis uit het verleden of in de toekomst vertellen of beschrijven
- 6 persoonlijke gevoelens uiten en ernaar vragen
- 7 een voorkeur uitspreken/naar een voorkeur vragen
- 8 instemmen of weigeren
- 9 een (telefoon)gesprek beginnen en eindigen
- 10 gebruik maken van compenserende strategieën
 - een aangepast spreektempo vragen
 - herhaling of nadere uitleg vragen
 - non-verbale middelen inzetten
 - omschrijvingen gebruiken
 - parafraseren.

Met betrekking tot de situaties en onderwerpen geldt

- de situaties zijn alledaagse, zoals in winkels, op stations, in het postkantoor, in het verkeer
- de onderwerpen zijn vertrouwd
- de onderwerpen beperken zich tot persoonlijke omstandigheden, school, vrije tijd, vakantie en het weer
- situatie en onderwerp passen bij het ontwikkelingsniveau van de kandidaat
- alle situaties en onderwerpen uit het dagelijks leven, studie, beroep en vrije tijd kunnen voorkomen.

Met betrekking tot de kwaliteit van uitvoering geldt:

- de kandidaat mag spreken in een laag tempo en de uitspraak moet begrijpelijk zijn
- het woordgebruik verstoort de communicatie niet
- het taalgebruik is passend in de situatie
- de kandidaat spreekt goed verstaanbaar ondanks een eventueel accent
- de kandidaat mag spreken met aarzelingen en onderbrekingen
- de kandidaat kan een beperkt aantal elementaire grammaticale regels correct toepassen.

Voor het vak Spaans geldt tevens

- de kandidaat mag voornamelijk standaardzinnen en/of vaste uitdrukkingen gebruiken
- grammaticale correctheid wordt niet in aanmerking genomen, tenzij de communicatie wordt verstoord.

MVT/K/7 Schrijfvaardigheid

De kandidaat kan

- 1 (persoonlijke) gegevens verstrekken
 - 2 een korte schriftelijke mededeling doen om
 - te bedanken
 - te groeten
 - goede wensen over te brengen
 - 3 een briefje schrijven om
 - informatie te geven en te vragen
 - verzoeken / voorstellen te doen
 - te reageren op verzoeken en voorstellen
 - iets te arrangeren of af te zeggen
 - gevoelens te uiten en ernaar te vragen
 - 4 op eenvoudig niveau briefconventies gebruiken
 - datum
 - adressering
 - aanhef
 - afsluiting
 - 5 omgaan met naslagwerken
 - woordenboek op papier of elektronisch
 - grammatica-overzicht, op papier of elektronisch
 - geautomatiseerde gegevensbestanden
 - beschikbare elektronische hulpsystemen in het schrijfproces
 - 6 zowel persoonlijke als semi-formele brieven ook via elektronische weg versturen.
- Met betrekking tot de situaties en onderwerpen geldt
- situaties
 - . de kandidaat kan reageren op een ontvangen brief met een persoonlijk onderwerp
 - . de situatie is representatief voor de werkelijkheid
 - onderwerpen
 - . persoonlijke omstandigheden
 - . school
 - . vrije tijd
 - . vakantie
 - . het weer
 - . gezondheid en welzijn
 - . onderwijs
 - . toekomstplannen.

Het betreft bij deze eindtermen voor de vakken Frans en Spaans teksten als

- een invulformulier
- ansichtkaart
- briefkaart
- memo
- eenvoudig briefje in de persoonlijke sfeer
- eenvoudige brief in de toeristische sfeer
- fax.

Voor het vak Spaans geldt met betrekking tot de kwaliteit van uitvoering

- het taalgebruik is passend in de situatie
- spelling- en grammaticale fouten verstoren de communicatie niet
- de kandidaat mag in meerderheid korte standaardzinnen gebruiken
- het taalgebruik is reproductief, dat wil zeggen samengesteld uit voorgegeven tekstfragmenten of uit modellen aangepast aan de eigen situatie
- bij voorspelbaar taalgebruik en standaardformuleringen zijn spelling en woordgebruik redelijk correct
- de kandidaat maakt geen fouten ten aanzien van briefconventies
- bij eigen formuleringen verstoren grammaticale fouten de communicatie niet
- slechts in beperkte mate hoeft er van creatief schrijven sprake te zijn.

B. De eindtermen van het verrijgingsdeel

De exameneenheden van het verrijgingsdeel gelden alleen voor de gemengde en theoretische Leerweg (TKL).

MVT/V/3 Kennis van land en samenleving

De kandidaat kan

- 1 bij leesvaardigheid kennis van land en samenleving rond bepaalde onderwerpen toepassen bij het herkennen en interpreteren van cultuuruitingen die specifiek zijn voor het taalgebied of daarmee in directe relatie staan.

Het betreft hier meer specifieke artikelen over onderwerpen als

- economische betrekkingen tussen Nederland en een belangrijk land van de doeltaal
- regionalisering en informatie over bepaalde regio's
- multiculturaliteit in een belangrijk land van de doeltaal
- beleving van de vrije tijd en de economische aspecten daarvan in een belangrijk land van de doeltaal.

MVT/V/4 Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie

Als de kandidaat het vak Spaans kiest als sectorwerkstuk dan kan de kandidaat zelfstandig informatie verwerven, verwerken en verstrekken.

De kandidaat kan

- In de voorbereidingsfase:
 - . onderwerp, doel en publiek van het sectorwerkstuk bepalen
 - . relevante vragen formuleren, die hij/zij met het sectorwerkstuk wil beantwoorden
- In de uitvoeringsfase:
 - . informatie verwerven uit schriftelijke, mondelinge en audiovisuele bronnen, mede met behulp van informatie- en communicatietechnologie
 - . uit deze informatiebronnen relevante inhoudselementen kiezen en deze passend ordenen en verwoorden
 - . strategieën hanteren, die op het bereiken van de benodigde lees-, schrijf- en luister-/kijkdoelen zijn afgestemd
- In de afsluitingsfase:
 - . de bewerkte informatie presenteren op een doel- en publiekgerichte wijze
- In de evaluatiefase:
 - . reflecteren op het proces van het werken aan het sectorwerkstuk en het product: het sectorwerkstuk
 - . het belang aangeven van het gemaakte sectorwerkstuk voor vervolgstudie, toekomstige beroepspraktijk of algemene vorming.

MVT/V/5 Vaardigheden in samenhang

De kandidaat kan de vaardigheden uit het kerndeel in samenhang toepassen.

Bijlage 7 Hulpmiddelen

Basispakket

Het standaard basispakket bij alle centrale examens en commissie-examens bevat:

- schrijfmateriaal
- tekenpotlood
- blauw en rood kleurpotlood
- liniaal met millimeterverdeling
- passer
- geodriehoek
- gum
- rekenmachine

Ook is het toegestaan om hulpmiddelen mee te brengen die geen relatie hebben met de exameneisen maar wel functioneel kunnen zijn, zoals: markeerstift, puntenslijper, leesliniaal (loep).

Woordenboek

Nederlands-Nederlands (eendelig)

óf

Nederlands-thuistaal van de kandidaat (eendelig)

Een digitaal woordenboek is *niet* toegestaan.

De hulpmiddelen van het basispakket zijn toegestaan bij alle examens. Zij zijn niet alle nodig.

Uitgebreide informatie over hulpmiddelen voor de centrale examens staat in de Regeling toegestane hulpmiddelen op de website van ETE, www.ete.cw.

Bijlage 8 Tips

Centraal examen

- examenbundels of oude examens zijn geschikt om ervaring op te doen. Oude centrale examens zijn te vinden op de site van het ETE, www.ete.cw.

Schriftelijk commissie-examen

- Het is belangrijk om veel te oefenen. Een oefencasus is te vinden op: <https://duo.nl/particulier/oefenen-voor-het-staatsexamen/index.jsp>

Mondeling commissie-examen

- bekijk de informatiefilm over het mondeling commissie-examen op de site: <https://duo.nl/particulier/staatsexamen-vo/index.jsp>
NB Dit is wel hoe het in Nederland gaat, maar het geeft ook een goed beeld hoe het bij ons gaat.
- Het is belangrijk om veel te oefenen. Een oefencasus is te vinden op: <https://duo.nl/images/spaans-m-tl-gl-2016pdf.pdf>